

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМДА СИФАТИЛИ ТАЛ'МИНИ ТАШКИЛ ETISH VA BOSHQARISH

Toshkent viloyati Toshkent tumani

15-son DMTT direktori

Muxamedova Sayyora Raximdjonovna

Annotatsiya. Maqolada ta'lim sifatini boshqatish, ta'lim tizimini sifatli tashkil qilish, zamonaviy sifatli ta'lim tizimini yaratish, ta'lim samaradorligini oshirish to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Аннотация. Статья содержит информацию об управлении качеством образования, качественной организации системы образования, создании современной системы качества образования, повышении эффективности образования.

Abstract. The article contains information on managing the quality of education, quality organization of the education system, creating a modern quality education system, and increasing the effectiveness of education.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati menejmenti, ta'lim muassasasi, ta'lim sifati, ta'lim samaradorligi, ta'lim jarayonlarini tashkil qilish, ta'lim jarayonlarini boshqarish, vazifalar, tamoyillar.

Ключевые слова: управление качеством образования, образовательное учреждение, качество образования, эффективность образования, организация образовательного процесса, управление образовательным процессом, задачи, принципы.

Key words: educational quality management, educational institution, educational quality, educational efficiency, organization of educational processes, management of educational processes, tasks, principles.

Мақтабгача та'лимида сифатли та'лими ташкил этиш ва бoшқариш – бу нафақат болаларнинг ривожланиши, балки жамиятнинг келажиги учун ҳам муҳим ҳисобланади. Ушбу жараёنни муваффақиятли амалга ошириш учун давлат сиёсати, педагогик жамоа, ота-онalar ва жамиятнинг биргаликдаги са'у-ҳаракатлари талаб этилади. Замонавий технoлогийalar, инновациялар йoндашувлар ва бoшқарувнинг самарали усуллари сифатни та'минлашда асосий vosитalar бo'либ xизмат қилadi.

Мақсад: Болаларга мақтабгача yoshidan бoшлаб замонавий та'лим бериш, уларни психик, ақлий ва ижтимоий ва jismoniy jihatdan фаол ривожлантириш – хозирги кунда мақтабгача та'лим ташкилотларида ҳал қилиниши керак бo'лган долзарб масалалардан ҳисобланади. Бундай o'қув машғ'улотлари болаларда катта қизиқиш уйғ'отиб, o'yin davomida ortiqcha zo'riқишларсиз mantiqiy hamda ijodiy fikrlash ривожланади, ижтимоий faollik ва axloq me'yorlariga rioya қилиш ko'nikmalari тарбияланади, tabiiy ва ижтимоий muhit to'g'risidagi tasavvurlari tartibga solinadi ва tushunchalarni to'g'ri shakllanishi ta'minlanadi. Ta'limning turli bosqichlarida davlat ta'lim standarti ta'lim faoliyati natijalari standarti sifatida qaraladi – ma'lum bir tarixiy davrda ma'lum bir jamiyat uchun zarur bo'lgan ta'limning mos yozuvlar darajasi; ta'lim standarti, ta'lim to'g'risidagi tegishli hujjatlarni olish uchun shaxs tomonidan erishish керак bo'lgan daraja.

Мақтабгача та'лимида сифатли та'лими ташкил этиш ва бoшқариш болаларнинг intellektual, jismoniy ва ижтимоий ривожланишини та'минлашда муҳим rol o'ynaydi. Ушбу жараённинг муваффақиятли амалга оширилиши quyidagi omillarga bog'liq:

- **Innovatsion yondashuvlar:** Zamonaviy texnologiyalar, ijodiy metodlar ва o'yin faoliyati orqali болаларнинг қизиқишини ошириш ва уларни ривожлантириш.
- **Kadrlar malakasi:** Pedagoglarning zamonaviy usullardan foydalanish ko'nikmalarini ривожлантириш ва ularga metodik yordam ko'rsatish.
- **Hamkorlik:** Ota-onalar, davlat ва xususiy sektorning ta'lim jarayoniga faol jalb қилиниши.

➤ **Monitoring va baholash:** Sifatni doimiy kuzatib borish va ta'lim jarayonlarini takomillashtirish.

Sifatli maktabgacha ta'lim tizimini tashkil qilish jamiyat uchun katta ahamiyatga ega, chunki bu bolalarning maktabga tayyorligi, kelgusida muvaffaqiyatga erishishi va jamiyatning umumiy rivojlanishiga zamin yaratadi. Shu sababli, maktabgacha ta'limni samarali boshqarish davlat siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim.

Sifatli ta'limni tashkil etishning asosiy tamoyillari

- **Yoshga mos yondashuv:** Ta'lim dasturlari bolalarning yosh xususiyatlari va rivojlanish bosqichlariga mos ravishda ishlab chiqilishi kerak.
- **Individuallashtirilgan ta'lim:** Har bir bolaning ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlarini inobatga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil qilish.
- **Integrativ yondashuv:** Bolalarning barcha rivojlanish sohalarini (intellektual, jismoniy, ijtimoiy va hissiy) qamrab oluvchi faoliyatni amalga oshirish.
- **O'yin faoliyati asosidagi ta'lim:** Bolalarning tabiiy qiziqishlarini hisobga olib, ta'limni o'yin shaklida tashkil etish.

Bundan tashqari, o'quv muassasalarida ta'lim sifati menejmenti tizimining mavjudligi kelajakda ta'lim jarayoni sifati va natijalarini baholashning tashqi nazorati tadbirlarini ichki nazorat va o'zini-o'zi baholash natijalaridan foydalanish bilan almashtirish imkoniyatini yaratadi, mazkur jarayonlarning jamoatchilik nazoratiga ochiqligi esa ta'lim muassasasiga bo'lgan ishonch darajasini oshiradi.

Dunyoning ko'pgina mamlakatlarida mahsulot, xizmat, ish va jarayonlarning yuqori sifatini ta'minlashga yo'naltirilgan hukumat, firma va kompaniyalar rahbariyatining sa'y-harakatlari natijasida sifatni oshirish milliy g'oyaga aylandi.

Ta'lim tashkilotlari rahbariyatining sifatni boshqarishdagi doimiy va muntazam shaxsiy ishtiroki – ta'lim muassasasining sifatni ta'minlash ishida muvaffaqiyat garovi hisoblanadi.

Sifatning umumiy boshqaruvini joriy etish uchun rahbar quyidagilarni amalga oshirishi lozim:

- sifat menejmentini joriy etish, raqobat sharoitida ta'lim muassasasining maqsadi, umumiy mafkurasi, rivojlanish tamoyillarini ishlab chiqish to'g'risida strategik qarorni qabul qilishi;
- tashkilot maqsadlari tarkibiga sifatni ta'minlashni kiritish, uni ham ma'naviy va ham moddiy jihatdan qo'llab-quvvatlash;
- tashkilot oliy boshqaruvi tarkibidan sifat uchun mas'ul vakilni tayinlash;
- jarayonlarni boshqarishning statistik usullari va sifat menejmenti sohalari bo'yicha xodimlarni (shu jumladan, yuqori pog'ona rahbarlar tarkibidan) tayyorlash;
- xodimlar bilan qayta aloqani tashkil qilish (ichki iste'molchilarning fikrlari va talablarini inobatga olish);
- ichki audit va tashkilotdagi kamchiliklar tahlilini muntazam o'tkazib turish.

Ta'lim samaradorligi: Ta'lim jarayoni samaradorligini oshirish, ta'lim oluvchilarning mustahkam nazariy bilim, faoliyat, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, ularni kasbiy mahoratga aylanishini ta'minlash maqsadida o'quv tarbiya jarayonida interfaol metodlardan foydalanish davr taqozosi hamda ijtimoiy zaruriyat sifatida kun tartibiga qo'yilmoqda. Hozirgi kunda o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish, uning mazmun mohiyatini bilish, uni ta'lim jarayoniga tadbiq qilish va metodikasini yaratish juda muhimdir. Pedagogik kadrlarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashda ularning metodik tayyorgarligini shakll antirish jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish mazkur jarayonning samaradorligini orttirishga zamin tayyorlaydi. O'qitishning interfaol usulubiyotlari bilish va kommunikativ faoliyatni tashkil etishning maxsus shakli bo'lib, unda ta'lim oluvchilar bilish jarayoniga jalb qilingan bo'ladilar, ular biladigan va o'ylayotgan narsalarni

tushunish va fikrlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Interfaol darslarda pedagogning o'rni qisman o'quvchilarning faoliyatini dars maqsadlariga erishishga yo'naltirishga olib keladi. Bu uslublarning o'ziga xosligi shundaki, ular faqat pedagog va o'quvchilarning birgalikda faoliyat ko'rsatishi orqali amalga oshiriladi. Bundan pedagogik hamkorlik jarayoni o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularga pedagogining dars davomida befarq bo'lmaslikka, mustaqil fikrlash, ijod qilish va izlanishga majbur etilishi, o'quvchilarning o'quv jarayonida fanga bo'lgan qiziqishlarini domiyiligini ta'minlanishi, pedagoglarning fanga bo'lgan qiziqishlarini mustaqil ravishda har birga yondashgan holda kuchaytirilishi, pedagogik va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyatini doimiy ravishda tashkil etishlari kiradi.

Ta'lim oluvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ularning manfaatdorligini (motivasiyasini) oshirishga ko'maklashish imkoniyatlariga ko'ra, shuningdek, har xil turdagi multimediali o'quv axborotlarining uyg'unlashuvi, interfaollik, moslashuvchanlik sifatlariga ko'ra multimedia foydali va mahsuldor ta'lim texnologiyasi hisoblanadi. Interfaollikning ta'minlanishi axborotlarni taqdim etishning boshqa vositalari bilan taqqoslaganda raqamli multimedyaning muhim yutuqlaridan hisoblanadi. Interfaollik ta'lim oluvchining ehtiyojlariga mos ravishda tegishli axborotlarni taqdim etishni nazarda tutadi.

Xulosa: Maktabgacha ta'limda sifatli ta'limni tashkil etish va boshqarish nafaqat bolalarning har tomonlama rivojlanishi, balki jamiyatning kelajakdagi taraqqiyotini ta'minlash uchun ham asos bo'lib xizmat qiladi. Sifatli ta'limni joriy etish quyidagi ustuvor yo'nalishlarni talab etadi:

 Innovatsion yondashuvlar: Ta'lim jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni jalb qilish, o'yin va ijodiy faoliyat orqali bolalarni rivojlantirish.

 Kadrlar malakasi: Pedagoglarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, ularni yangi metod va uslublarga o'rgatish.

 Hamkorlik va integratsiya: Ota-onalar, mahalliy jamiyat va davlat tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish.

Monitoring va tahlil: Ta'lim sifati bo'yicha doimiy kuzatuv olib borish va kamchiliklarni aniqlab, ularni bartaraf etish.

Sifatli maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning maktabga tayyorligini oshiradi, ularning shaxsiy salohiyatini rivojlantiradi va jamiyatga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ta'lim jarayonlarini samarali boshqarish va sifatni oshirish davlat va jamiyatning asosiy vazifalaridan biri bo'lishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. S.X. Dexqonova <https://cyberleninka.ru/journal/n/talqin-va-tadqiqotlar-ilmiy-uslubiy-jurnali-2022>.
2. S.R. Mansurova Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences VOLUME 2 | ISSUE 1 ISSN 2181-1784 Scientific Journal Impact Factor SJIF 2021: 5.423
3. Qurbonov SH, Seytxalilov E. Ta'lim sifatini boshqarish. /T.: "Turon-Iqbol", 2006. 592 b.
4. Total Quality Management – всеобщее управление качеством. – Журнал "Директор-Иваново", № 1-2 (120-121), январь-февраль 2011 г.
5. R.Ishmuhammedov, M.Yo'ldoshev. Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar (Ta'lim tizimi hodimlari metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) – T: 2013.
6. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya,